

ZAKON O ENERGIJI

-pročišćeni tekst-

Neslužbeni pročišćeni tekst Zakona o energiji (NN 68/01) sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o energiji NN (177/04)

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuju: mjere za sigurnu i pouzdanu opskrbu energijom i njenu učinkovitu proizvodnju i korištenje, akti kojima se utvrđuje i na temelju kojih se provodi energetska politika i planiranje energetskog razvitka, obavljanje energetskih djelatnosti, na tržištu ili kao javnih usluga, te osnovna pitanja obavljanja energetskih djelatnosti uz poštivanje mjera zaštite okoliša.

Članak 2.

Opskrba energijom Ministarstva obrane i Oružanih snaga Republike Hrvatske te Ministarstva unutarnjih poslova uređuje se ovim Zakonom i posebnim zakonima.

Članak 3.

Pojedini izrazi u smislu ovoga Zakona imaju sljedeća značenja:

1. distribucija – razvod energije distribucijskom mrežom/sustavom,
2. distribucijska mreža/sustav – mreža/sustav koji se koristi za distribuciju energije,
3. dobavljač energije – proizvođač ili uvoznik energije,
4. energetski subjekt – pravna ili fizička osoba koja obavlja jednu ili više energetskih djelatnosti,
5. energija – električna energija, toplinska energija, plin, nafta i naftni derivati,
6. kogeneracija – istodobna proizvodnja električne i toplinske energije u jedinstvenom procesu,
7. korisnik mreže/sustava – sve fizičke i pravne osobe koje isporučuju energiju u prienosnu ili distribucijsku mrežu/sustav (proizvođači) ili iz nje/njega preuzimaju energiju (kupci) ili koje koriste mrežu/sustav za tranzit energije (trgovci),
8. kupac – pravna ili fizička osoba koja kupuje energiju,
9. ministar – ministar nadležan za energetiku,
10. Ministarstvo – ministarstvo nadležno za energetiku,
11. mreža – sustav povezanih postrojenja i vodova koji su namijenjeni prijenosu ili razvodu ili opskrbi energijom,
12. naslijeđeni troškovi – obveze i troškovi nastali prije početka primjene ovoga Zakona koji ne mogu biti u cijelosti pokriveni u tržišnim uvjetima poslovanja,
13. obnovljivi izvori energije – izvori energije koji su sačuvani u prirodi i obnavljaju se u cijelosti ili djelomično, posebno energija vodotoka, vjetra, neakumulirana Sunčeva energija, biogorivo, biomasa, bioplina, geotermalna energija, energija valova, plime i oseke, biomase, plina iz deponija, plina iz postrojenja za preradu otpadnih voda,
14. javna usluga – usluga dostupna u svako vrijeme svim kupcima i energetskim subjektima po reguliranoj cijeni i prema reguliranim uvjetima pristupa i korištenja usluge, uvažavajući sigurnost, redovitost i kvalitetu usluge, zaštitu okoliša, učinkovitost korištenja energije i zaštitu klime, a koja se obavlja prema načelima javnosti rada i nadzora tijela određenih zakonom,

15. biogorivo – tekuće ili plinovito gorivo dobiveno iz biomase,
16. biomasa – biorazgradivi dio proizvoda, ostataka i otpadaka od poljoprivrede (uključivo s biljnim i životinjskim tvarima), šumarstva i drvne industrije, kao i biorazgradivi dijelovi komunalnog i industrijskog otpada čije je energetske korištenje dopušteno,
17. obveza javne usluge – obveza energetskih subjekata da određene energetske djelatnosti obavljaju kao javne usluge,
18. opskrba energijom – isporuka i/ili prodaja energije kupcu,
19. organizirano energetske tržište – organizirano usklađivanje i posredovanje u ponudama o kupnji i prodaji energije,
20. plin – prirodni plin, ukapljeni prirodni plin, ukapljeni naftni plin, ispareni ukapljeni naftni plin, bioplin, plin iz biomase i gradski plin,
21. povlašteni kupac – kupac koji taj status stječe na temelju zakona i koji može slobodno izabrati od koga će kupiti energiju,
22. povlašteni proizvođač – energetske subjekt koji u pojedinačnom proizvodnom objektu istodobno proizvodi električnu i toplinsku energiju, koristi otpad ili obnovljive izvore energije na gospodarski primjeren način koji je usklađen sa zaštitom okoliša,
23. prijenos/transport energije – transport energije prijenosnom mrežom radi preuzimanja energije od proizvođača i iz drugih prijenosnih mreža i predaje te energije distribucijskoj mreži ili kupcima priključenim neposredno na prijenosnu mrežu,
24. prijenosna mreža/ transportni sustav – mreža/sustav koji se koristi za prijenos/transport energije,
25. priključak na mrežu/sustav – fizički priključak na prijenosnu/transportnu ili distribucijsku mrežu/sustav prema propisanim uvjetima,
26. proizvodnja energije – fizikalni ili kemijski proces pretvorbe goriva ili obnovljivih izvora energije u električnu, toplinsku ili druge oblike energije,
27. proizvodnja naftnih derivata – procesi prerade i dorade nafte i/ili degazolinaže, kojima se dobivaju tekući i plinoviti proizvodi – naftni derivati, uključivo i ukapljeni naftni plin (UNP),
28. tarifni kupac – kupac za kojeg se energija dobavlja na regulirani način i po reguliranoj cijeni,
29. tranzit – prijenos energije porijeklom iz druge države, namijenjene trećoj državi preko teritorija Republike Hrvatske, ili prijenos energije porijeklom iz druge države i namijenjen toj drugoj državi preko Republike Hrvatske,
30. trgovac – energetske subjekt koji kupuje i prodaje energiju,
31. Agencija – nezavisni regulator energetskih djelatnosti – osnovan posebnim zakonom i s ovlastima propisanim ovim Zakonom i zakonima kojima se uređuje obavljanje energetskih djelatnosti na tržištu ili kao javnih usluga.

Članak 4.

Izgradnja energetskih objekata, njihovo održavanje i korištenje, te obavljanje energetskih djelatnosti od interesa je za Republiku Hrvatsku.

II. ENERGETSKA POLITIKA I PLANIRANJE ENERGETSKOG RAZVITKA

Članak 5.

(1) Osnovni akt kojim se utvrđuje energetska politika i planira energetske razvitak je Strategija energetskog razvitka.

(2) Strategijom energetskog razvitka se radi: osiguranja sigurne i pouzdane opskrbe energijom i njene učinkovite proizvodnje i učinkovitog korištenja, osobito radi korištenja

različitih i obnovljivih izvora energije, osiguranja zaštite okoliša u svim područjima energetske djelatnosti; poticanja konkurentnosti na tržištu energije na načelima nepristranosti i razvidnosti; zaštite kupaca energije, te povezivanja hrvatskoga energetske sustava ili njegovih dijelova s europskim energetske sustavom ili energetske sustavom drugih zemalja, polazeći od gospodarskog razvitka i energetske potreba; utvrđuju nacionalni energetske programi, potrebna ulaganja u energetiku, poticaji za ulaganja u obnovljive izvore i kogeneraciju i za povećanje energetske učinkovitosti te unapređenje mjera zaštite okoliša.

(3) Strategiju energetske razvitka donosi Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske za razdoblje od deset godina.

(4) Strategija energetske razvitka mora biti u skladu s Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske i Planom razvitka Republike Hrvatske.

Članak 6.

(1) Na temelju Strategije energetske razvitka Vlada Republike Hrvatske donosi Program provedbe Strategije energetske razvitka, kojim se utvrđuju mjere, nositelji aktivnosti i dinamika realizacije energetske politike i provođenja nacionalnih energetske programa, način ostvarivanja suradnje s tijelima lokalne i područne (regionalne) samouprave na području planiranja razvitka energetske sektora i suradnje s energetske subjektima, te s međunarodnim organizacijama.

(2) Program provedbe Strategije energetske razvitka donosi se za razdoblje od najmanje tri godine.

(3) Nakon isteka razdoblja za koje je donesen Program provedbe Strategije energetske razvitka, Vlada Republike Hrvatske podnosi Hrvatskom saboru izvješće o provedbi Strategije energetske razvitka s prijedlogom potrebnih promjena.

Članak 7.

Jedinice lokalne samouprave i jedinice područne (regionalne) samouprave su dužne u svojim razvojnim dokumentima planirati potrebe i način opskrbe s energijom i te dokumente usklađivati sa Strategijom energetske razvitka i Programom provedbe Strategije energetske razvitka.

Članak 8.

Na temelju Strategije energetske razvitka i Programa provedbe Strategije energetske razvitka te planova i programa jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, energetske subjekti donose programe i planove izgradnje, održavanja i korištenja energetske objekata te drugih potreba u obavljanju energetske djelatnosti, uvažavajući obveze koje proizlaze iz međunarodnih ugovora u vezi sa zaštitom okoliša.

Članak 9.

(1) Vlada Republike Hrvatske donosi dugoročne i godišnje energetske bilance kojima se utvrđuje ukupna potreba za energijom, izvori (vrste) energije, te načini i mjere za zadovoljavanje tih potreba.

(2) Sastavni dio energetske bilanci su:
- potreban nivo rezervnih kapaciteta energetske objekata,

- potrebna zaliha operativnih rezervi pojedinih vrsta energije,
- zahtjevi u vezi s učinkovitim korištenjem energije,
- procjena potrošnje električne energije po mjesecima i po područjima,
- izvješće za proteklu ogrjevnu sezonu o korištenju prirodnog plina,
- planirana i ostvarena potrošnja pojedinih vrsta energije u protekloj godini, te planirana potrošnja za tekuću godinu,
- zahtjevi u vezi s minimalnim udjelom obnovljivih izvora energije i učinkovitim korištenjem energije.

(3) Godišnja energetska bilanca se donosi najkasnije do 15. prosinca tekuće godine za iduću godinu.

(4) Ministarstvo do 15. listopada tekuće godine donosi procjenu potrošnje prirodnog plina za nastupajuću ogrjevnu sezonu i prema potrebi donosi potrebne mjere o racionalizaciji potrošnje prirodnog plina.

(5) Ministar donosi Pravilnik o energetske bilanci kojim se propisuju sadržaj i način dostave podataka koje su tijela državne vlasti, tijela jedinica lokalne i jedinica područne (regionalne) samouprave i energetski subjekti dužni dostaviti Ministarstvu radi utvrđivanja prijedloga energetskih bilanci.

III. NACIONALNI ENERGETSKI PROGRAMI

Članak 10.

(1) Sukladno Strategiji energetskog razvitka i Programu provedbe Strategije energetskog razvitka, Vlada Republike Hrvatske pokrenut će provođenje nacionalnih energetskih programa kojima se osiguravaju dugoročni razvojni ciljevi i usmjeravanje energetskih sektora, ulaganje u obnovljive izvore energije i objekte za njihovo korištenje i učinkovito korištenje energije, i smanjenje opterećenja okoliša.

(2) Sudionici sporazuma o provedbi nacionalnih energetskih programa su pravne osobe i jedinice lokalne samouprave i jedinice područne (regionalne) samouprave koje u provođenju svojih razvojnih planova iskazuju povećanje potreba za energijom te energetski subjekti. Sudionik sporazuma o provođenju nacionalnih energetskih programa je i Vlada Republike Hrvatske.

(3) Za poticanje energetske učinkovitosti i razvoja obnovljivih izvora energije Vlada Republike Hrvatske može uredbom osnovati agenciju za energetske učinkovitost i obnovljive izvore energije.

Članak 11.

(1) Radi sudjelovanja u financiranju nacionalnih energetskih programa zakonom će se osnovati poseban fond, utvrditi izvori njegovih sredstava, tijela upravljanja i njihove obveze i ovlasti, te druga pitanja od značaja za rad fonda.

(2) Fond iz stavka 1. ovoga članka je neprofitna pravna osoba.

IV. ENERGETSKA UČINKOVITOST I OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE

Članak 12.

- (1) Učinkovito korištenje energije u interesu je Republike Hrvatske.
- (2) Programe za učinkovito korištenje energije sukladno Strategiji i Programu na nacionalnoj razini donosi Vlada Republike Hrvatske, a na lokalnoj razini nadležna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.
- (3) Programi sadrže poticajne mjere za učinkovito korištenje energije putem: obrazovanja, obavješćivanja, energetske savjeta te izdavanja energetske publikacija.
- (4) Energetski subjekti moraju najmanje jednom godišnje obavijestiti kupce o kretanjima i značajkama korištenja energije te na prikladan način poticati i usmjeravati kupce prema učinkovitom korištenju energije i korištenju potencijala štednje.
- (5) Okolnosti u vezi sa statusom proizvođača energije koji koristi kogeneraciju kao što su stjecanje statusa povlaštenog proizvođača i/ili povlaštenog kupca, uvjeti za njihov pristup mreži, ugovaranje isporuke energije, obveza preuzimanja te energije, poticajne mjere za izgradnju kogeneracijskih postrojenja i drugo, uređuju se posebnim zakonima za pojedine energetske djelatnosti.

Članak 13.

- (1) Proizvođači i uvoznici proizvoda, koji za svoj rad koriste energiju, moraju u tehničkoj specifikaciji proizvoda navesti količine potrebnog goriva ili energije za tipične uvjete rada. Pri tom mogu ili moraju proizvode, sukladno odredbama ovoga članka, opremiti s oznakom o energetske učinkovitosti proizvoda.
- (2) Ministar propisuje oblik i sadržaj oznake, ovisno o vrsti proizvoda s obzirom na uporabu energije, zahtjeve minimalne energetske učinkovitosti proizvoda, obvezu određenih proizvoda da ispunjavaju uvjete minimalne energetske učinkovitosti, te proizvode koji moraju biti opremljeni oznakom energetske učinkovitosti.
- (3) Odredbe ovoga članka ne primjenjuju se na proizvode koji koriste autonomne izvore energije.

Članak 14.

- (1) Korištenje obnovljivih izvora energije i kogeneracija u interesu je Republike Hrvatske.
- (2) Pravilnikom o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije, kojega donosi ministar, odredit će se obnovljivi izvori energije koji se koriste za proizvodnju energije, uvjeti i mogućnost njihova korištenja, uključujući planiranje, *registar projekata obnovljivih izvora energije* i kogeneracije, te druga pitanja od značaja za korištenje obnovljivih izvora energije i kogeneracije.
- (3) Financijski poticaji za korištenje obnovljivih izvora energije i kogeneraciju određuju se ovim Zakonom, posebnim zakonom kojim će se urediti djelatnost proizvodnje, distribucije i opskrbe

toplinskom energijom, Zakonom o Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost i Zakonom o državnim potporama.

(4) Subjekt koji je ostvario poticaje prilikom izgradnje objekta za korištenje obnovljivih izvora energije i kogeneracije ne može proizvedenu energiju u tim objektima isporučivati inozemnom tržištu bez odobrenja Vlade Republike Hrvatske.

V. OBAVLJANJE ENERGETSKIH DJELATNOSTI

Članak 15.

Energetske djelatnosti, u smislu ovoga Zakona, su:

1. proizvodnja električne energije,
2. prijenos električne energije,
3. distribucija električne energije,
4. opskrba električnom energijom,
5. organiziranje tržišta električnom energijom,
6. dobava prirodnog plina,
7. skladištenje prirodnog plina,
8. transport prirodnog plina,
9. distribucija prirodnog plina,
10. opskrba prirodnim plinom,
11. proizvodnja naftnih derivata,
12. proizvodnja biogoriva,
13. transport nafte, naftovodima i drugim nespomenutim oblicima transporta iz točke 15. ovoga članka,
14. transport naftnih derivata produktovodima i drugim nespomenutim oblicima transporta iz točke 15. ovoga članka,
15. transport nafte, naftnih derivata i biogoriva cestovnim vozilom,
16. trgovina na veliko naftnim derivatima,
17. trgovina na malo naftnim derivatima,
18. skladištenje nafte i naftnih derivata,
19. proizvodnja toplinske energije,
20. distribucija toplinske energije,
21. opskrba toplinskom energijom,
22. trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije,
23. transport i skladištenje ukapljenoga prirodnog plina (UPP),
24. trgovina na veliko i malo ukapljenim naftnim plinom (UNP),
25. trgovina na veliko ukapljenim prirodnim plinom.

Članak 16.

(1) Energetski subjekti mogu započeti obavljati energetske djelatnosti samo na temelju rješenja kojim se dozvoljava obavljanje te djelatnosti (u daljnjem tekstu: dozvola).

(2) Dozvolu izdaje Agencija za regulaciju energetske djelatnosti (u daljnjem tekstu: Agencija za regulaciju).

(3) Dozvola nije potrebna za obavljanje energetske djelatnosti:

1. proizvodnje električne energije koja se proizvodi isključivo za vlastite potrebe ili se proizvodi u proizvodnim objektima snage do 1 MW,

2. proizvodnje biogoriva koje se proizvodi isključivo za vlastite potrebe ili se proizvodi energija do 1 TJ godišnje,
3. trgovine na malo naftnim derivatima,
4. skladištenje nafte i naftnih derivata koji se skladište isključivo za vlastite potrebe,
5. proizvodnje toplinske energije koja se proizvodi isključivo za vlastite potrebe ili se proizvodi u proizvodnim objektima snage do 0,5 MW.

Članak 17.

(1) Dozvola se može izdati pravnoj osobi:

1. ako je registrirana za obavljanje energetske djelatnosti,
2. koja je tehnički kvalificirana za obavljanje djelatnosti,
3. koja ima u radnom odnosu potreban broj stručno osposobljenih djelatnika za obavljanje djelatnosti,
4. koja raspolaže financijskim sredstvima, ili dokaže da ih može pribaviti, potrebnim za obavljanje djelatnosti,
5. kojoj nije oduzeta dozvola za obavljanje energetske djelatnosti za koju traži dozvolu u posljednjih deset godina koja prethodi godini podnošenja zahtjeva,
6. čiji članovi uprave odnosno druge njima odgovorne osobe nisu bili u posljednjih pet godina pravomoćno osuđeni za kazneno djelo povezano s obavljanjem energetske djelatnosti.

(2) Dozvola se može izdati i fizičkoj osobi ako ona udovoljava uvjetima iz stavka 1. točke 1. do 5. ovoga članka za obavljanje sljedećih energetske djelatnosti:

- proizvodnje biogoriva,
- transporta nafte, naftnih derivata i biogoriva cestovnim vozilima,
- trgovanja, posredovanja i zastupanja na tržištu energije.

Dozvola se ne može izdati fizičkoj osobi koja je u posljednje tri godine pravomoćno osuđena za kazneno djelo povezano s obavljanjem energetske djelatnosti.

(3) Uvjete iz stavka 1. točke 2. i 3. ovoga članka te oblik, sadržaj i način vođenja registra, izdanih i oduzetih dozvola propisuje ministar.

(4) Dozvola za obavljanje energetske djelatnosti izdaje se za razdoblje koje, ovisno o vrstama i kapacitetu energetske djelatnosti, propiše Vlada Republike Hrvatske, na prijedlog Agencije i po pribavljenom mišljenju Ministarstva.

(5) Protiv rješenja kojim se uskraćuje dozvola za obavljanje energetske djelatnosti može se podnijeti žalba Ministarstvu.

Članak 18.

(1) Dozvola za obavljanje energetske djelatnosti može se, prije isteka njenog važenja, oduzeti:

1. privremeno, ako energetski subjekt prestane ispunjavati neki od uvjeta iz članka 17. stavka 1. točke 1., 2., 3. i 4. ovoga Zakona ili ako energetski subjekt koji cijenu utvrđuje primjenom tarifnih sustava, ne utvrdi cijenu na propisan način,
2. trajno, ako energetski subjekt ne otkloni nedostatak u roku određenom točkom 1. ovoga stavka ili ne otkloni nedostatke u radu u roku određenom rješenjem nadležnog inspektora.

(2) Agencija može, bez obzira što postoje razlozi za privremeno ili trajno oduzimanje dozvole odnosno zbog kojih je dozvola oduzeta ili izrečena mjera zabrane rada, nakon pribavljanja mišljenja Ministarstva i nadležne inspekcije rješenjem dozvoliti obavljanje energetske djelatnosti kada je to nužno radi osiguranja redovite i sigurne opskrbe energijom kako bi se spriječile ili otklonile teške i neposredne opasnosti za život i zdravlje ljudi te nastanak teških poremećaja u gospodarstvu.

(3) Protiv rješenja iz stavka 1. i 2. ovoga članka može se podnijeti žalba Ministarstvu.

Članak 19.

(1) Kada je nužno osigurati redovitu i sigurnu opskrbu energijom, kako bi se spriječile ili otklonile veće štete u poslovanju pravnih osoba i životu i radu fizičkih osoba a osobito opasnost koja može nastati za život i zdravlje građana, Agencija može rješenjem naložiti energetskom subjektu kome je oduzeta dozvola za obavljanje energetske djelatnosti ili koji je prestao obavljati djelatnost, da svoje objekte, uređaje, mrežu, odnosno sustav preda na korištenje drugom energetskom subjektu, osim ako je dozvola za obavljanje djelatnosti oduzeta zbog sigurnosnih nedostataka objekata, uređaja, mreže, odnosno sustava.

(2) Rješenjem iz stavka 1. ovoga članka određuje se naknada koju će platiti energetski subjekt kome su dani na korištenje objekti, uređaji, mreža odnosno sustav. Naknada se uplaćuje na poseban račun Ministarstva.

(3) Rješenjem iz stavka 1. ovoga članka određuje se naknada koju će Ministarstvo iz sredstava ostvarenih prema odredbi stavka 2. ovoga članka plaćati energetskom subjektu iz stavka 1. ovoga članka.

(4) Protiv rješenja iz stavka 1. ovoga članka može se podnijeti žalba Ministarstvu.

VI. TRŽIŠTE ENERGIJE I JAVNE USLUGE

Članak 20.

(1) Energetske djelatnosti utvrđene ovim Zakonom obavljaju se prema pravilima kojima se uređuju tržišni odnosi ili kao pružanje javnih usluga.

(2) Kao javne usluge obavljaju se energetske djelatnosti: proizvodnja električne energije za tarifne kupce, prijenos električne energije, distribucija električne energije, organiziranje tržišta električne energije, opskrba električnom energijom tarifnih kupaca, skladištenje prirodnog plina, transport prirodnog plina, distribucija prirodnog plina, opskrba prirodnim plinom tarifnih kupaca te distribucija toplinske energije.

Članak 21.

Kada energetski subjekt obavlja dvije ili više energetskih djelatnosti ili uz energetske djelatnosti obavlja i drugu djelatnost dužan je voditi poslovne knjige i sastavljati financijska izvješća za svaku energetske djelatnost posebno i odvojeno od drugih djelatnosti, prema propisima o računovodstvu poduzetnika.

Članak 22.

(1) Energetski subjekti koji proizvode električnu energiju ili toplinsku energiju ili proizvode ili uvoze naftu i naftne derivate (osim tranzita) moraju, pored obveznih rezervi prema posebnom zakonu, formirati i obnavljati operativne rezerve.

(2) Ministar donosi propis kojim određuje potrebne operativne rezerve energije, ako nisu određene posebnim zakonom, određuje način osiguranja prostora za njihov smještaj, način i uvjete njihovog korištenja i obnavljanja, te prava i obveze energetskih subjekata u poslovanju operativnim rezervama.

Članak 23.

Vlada Republike Hrvatske u slučaju: poremećaja na domaćem tržištu radi neočekivanog ili neprekidnog manjka energije; neposredne ugroženosti, neovisnosti i jedinstvenosti države te velikih prirodnih nepogoda ili tehnoloških katastrofa (krizne situacije) može propisati:

- mjere ograničenja trgovine s pojedinim energijama,
- posebne uvjete trgovine,
- mjere ograničenja izvoza ili uvoza energije,
- posebne uvjete za izvoz ili uvoz energije
- mjere obavezne proizvodnje energije,
- obvezu isporuke energije samo određenim korisnicima.

Članak 24.

(1) Energetski subjekt koji je nositelj obveze javne usluge ima pravo na pomoć pri snošenju naslijeđenih troškova.

(2) Energetski subjekt koji je nositelj obveze javne usluge treba u roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu ovoga Zakona utvrditi prijedlog iznosa naknade naslijeđenih troškova. Odluku o iznosu naknade, na prijedlog Ministarstva koje je pribavilo mišljenje Agencije, donosi Vlada Republike Hrvatske.

(3) Onaj dio naslijeđenih troškova koji se neće pokriti u cijeni energije pokrit će se na temelju posebnog zakona.

VII. CIJENE ENERGIJE

Članak 25.

(1) Cijene energije mogu biti regulirane ili slobodne.

(2) Regulirana cijena energije za tarifne kupce sadrži:

- dio cijene prema tarifnim stavkama, za energetske djelatnosti za koje se primjenjuje tarifni sustav,
- naknadu za poticanje obnovljivih izvora energije i kogeneracije,
- naknadu za obavljanje poslova regulacije energetskih djelatnosti,
- naknadu za naslijeđene troškove, ako su ti troškovi odobreni za pojedinu vrstu energije,
- naknadu za obavljanje poslova organiziranja tržišta električne energije, samo za električnu energiju,
- ostale naknade, ako je to propisano posebnim zakonom.

(3) Slobodna cijena energije sadrži:

- dio cijene koji se slobodno ugovara,
- tarifne stavke za korištenje mreže/sustava, za one vrste energije za koje se koristi mreža/sustav,
- naknadu za poticanje obnovljivih izvora energije i kogeneracije,
- naknadu za obavljanje poslova regulacije energetske djelatnosti,
- naknadu za naslijeđene troškove, ako su ti troškovi odobreni za pojedinu vrstu energije,
- naknadu za obavljanje poslova organiziranja tržišta električne energije, samo za električnu energiju,
- ostale naknade, ako je to propisano posebnim zakonom.

Članak 26.

(1) Primjenom Tarifnih sustava određuje se cijena:

- proizvodnje električne energije, s izuzetkom proizvodnje za povlaštene kupce,
- prijenosa električne energije,
- distribucije električne energije,
- opskrbe električne energije, s izuzetkom povlaštenih kupaca,
- dobave prirodnog plina, s izuzetkom povlaštenih kupaca,
- distribucije prirodnog plina,
- transporta prirodnog plina,
- skladištenje prirodnog plina,
- opskrba prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca,
- proizvodnje toplinske energije, s izuzetkom povlaštenih kupaca,
- distribucije toplinske energije,
- opskrbe toplinske energije s izuzetkom povlaštenih kupaca.

(2) Tarifni sustavi se temelje na opravdanim troškovima poslovanja, održavanja, zamjene, izgradnje ili rekonstrukcije objekata i zaštite okoliša, uključujući razuman rok povrata sredstava od investicija u energetske objekte, uređaja i mreža, odnosno sustava, te moraju biti nepristrani i razvidni.

(3) Tarifni sustavi trebaju poticati mehanizme za poboljšanje energetske učinkovitosti i upravljanje potrošnjom, uključujući i povećano korištenje obnovljivih izvora energije.

(4) Cijena električne energije za istu kategoriju potrošnje Tarifnih kupaca jednaka je na cijelom području Republike Hrvatske.

(5) Tarifni sustav za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije određuje pravo proizvođača na poticajnu cijenu koju operator tržišta plaća za isporučenu energiju.

Članak 27.

(1) Tarifni sustav čini propisana metodologija za utvrđivanje tarifnih stavaka s visinama tarifnih stavki.

(2) Metodologijom iz stavka 1. ovoga članka utvrđuju se tarifne stavke za obračun cijena energije za različite energetske subjekte, odnosno korisnike, ovisno o vrsti, snazi, kvaliteti i drugim elementima isporučene energije.

(3) Tarifne stavke trebaju omogućiti obračun cijene energije za obračunsko razdoblje.

(4) Visine tarifnih stavki iz stavka 1. ovoga članka mogu biti različite ovisno o vrsti korisnika, razdoblju isporuke i sezonskoj ili dnevnoj dinamici isporuke.

Članak 28.

(1) Metodologiju, odnosno tarifne sustave bez visine tarifnih stavki, za:

- proizvodnju električne energije, s iznimkom za povlaštene kupce,
- opskrbu električnom energijom, s iznimkom povlaštenih kupaca,
- dobavu prirodnog plina, s iznimkom za povlaštene kupce,
- opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca,
- proizvodnju toplinske energije, s iznimkom za povlaštene kupce,
- opskrbu toplinskom energijom, s iznimkom povlaštenih kupaca,
- prijenos električne energije,
- distribuciju električne energije,
- distribuciju prirodnog plina,
- skladištenje prirodnog plina,
- transport prirodnog plina,
- distribuciju toplinske energije,

donosi Agencija, a nakon što pribavi mišljenje energetskih subjekata za obavljanje čijih djelatnosti se primjenjuje tarifni sustav i Ministarstva.

(2) Vlada Republike Hrvatske određuje visinu pojedinih tarifnih stavki u tarifnim sustavima iz stavka 1. ovoga članka na prijedlog Ministarstva. Energetski subjekt za obavljanje čijih djelatnosti se primjenjuje tarifni sustav dostavlja prijedlog Ministarstvu koje pribavlja mišljenje Agencije.

(3) Vlada Republike Hrvatske određuje naknade za poticanje obnovljivih izvora energije i kogeneracije i donosi tarifni sustav za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije, na prijedlog Ministarstva koje je pribavilo mišljenje Agencije.

(4) Vlada Republike Hrvatske određuje naknadu za organiziranje tržišta električne energije na prijedlog Ministarstva. Energetski subjekt za organiziranje tržišta električne energije dostavlja prijedlog Ministarstvu koje pribavlja mišljenje Agencije.

(5) Primjenu tarifnih sustava i naknada nadzire Agencija.

VIII. UVJETI OPSKRBE ENERGIJOM

Članak 29.

(1) Vlada Republike Hrvatske, na prijedlog ministra a po pribavljenom mišljenju Agencije, propisuje Opće uvjete za opskrbu energije.

(2) Općim uvjetima za opskrbu energijom utvrđuju se za električnu energiju, toplinsku energiju te prirodni plin:

- postupak izdavanja energetske suglasnosti i stvaranja uvjeta za priključak na mrežu,
- uvjeti za priključak, opskrbu energijom i korištenje mreže,
- praćenje sigurnosti opskrbe i kvalitete energije,

- međusobni ugovorni odnosi između energetske subjekata i korisnika mreže,
- obveze i odgovornosti energetske subjekata i korisnika mreže,
- uvjeti mjerenja, obračuna i naplate isporučene energije i snage,
- uvjeti za primjenu postupka ograničenja ili prekida isporuke energije,
- postupci utvrđivanja i obračuna neovlaštene potrošnje energije.

(3) Opći uvjeti za opskrbu energijom sadrže osobito sljedeće mjere zaštite kupaca:

- pravo na sklapanje ugovora s pružateljem usluge opskrbe energijom utemeljeno na pravičnim i unaprijed poznatim uvjetima u kojem se navodi sljedeće:
  - a) naziv i adresa opskrbljivača,
  - b) usluge koje se pružaju, razina kvalitete usluga koje se nude i vrijeme priključenja,
  - c) vrste ponuđenih usluga održavanja, ako se nude,
  - d) sredstva kojima se mogu dobiti najnovije informacije o važećim tarifama i cijenama održavanja,
  - e) trajanje ugovora, uvjeti obnove i prekida usluga i ugovora, postojanje bilo kojeg prava na raskid ugovora,
  - f) naknada ili povrat sredstava ako se ne ispuni ugovorena razina kvalitete usluga,
  - g) način pokretanja postupka za rješavanje sporova,
- pravo na obavijest o namjeri izmjene ugovorenih uvjeta i pravo na raskid ugovora nakon primitka te obavijesti, obvezu pružatelja usluga da obavijesti svoje korisnike o svakom povećanju cijena najkasnije u tijeku jednoga uobičajenoga obračunskog razdoblja nakon povećanja cijena, pravo kupca na raskid ugovora ako ne prihvaća nove uvjete,
- obvezu davanja razvidnih podataka o važećim tarifama i o standardnim uvjetima koji se odnose na pristup mreži i korištenje usluga,
- obvezu ponude širokog izbora načina plaćanja, a razlike u uvjetima moraju odražavati troškove opskrbljivača zbog različitih načina plaćanja,
- pravo na zaštitu kupaca od nepravednih i varljivih načina prodaje usluga,
- pravo na besplatnu promjenu opskrbljivača,
- pravo na razvidne, jednostavne i jeftine postupke rješavanja žalbi kupaca, uz pravedno rješavanje sporova i bez odgađanja, uz naknadu troškova i/ili kompenzaciju, ako su osigurani,
- obvezu davanja obavijesti o svim pravima koja se odnose na javne usluge.

Članak 30.

(1) Metodologija utvrđivanja naknade za priključenje na mrežu i za povećanje priključne snage postojećih proizvođača i kupaca te podjela naknade prema koristi koju imaju korisnici mreže propisuje se pravilnikom kojega donosi Agencija. Metodologija se temelji na objektivnim, razvidnim i nepristranim načelima.

(2) Naknada za priključenje na mrežu i za povećanje priključne snage postojećih proizvođača i kupaca sastoji se od troška za stvaranje tehničkih uvjeta u mreži i troška izvedbe priključka na mrežu.

(3) Naknada za priključenje iz stavka 2. ovoga članka predstavlja udjel kupca u financiranju izgradnje priključka i udjel za stvaranje tehničkih uvjeta u mreži.

(4) Podaci iz katastra vodova koji su potrebni za priključenje na mrežu moraju biti dostupni energetskim subjektima i kupcima na njihov zahtjev.

Članak 31.

(1) Vlada Republike Hrvatske, na prijedlog ministra, a nakon pribavljenog mišljenja Agencije, propisuje iznos naknade za priključenje na mrežu i za povećanje priključne snage.

(2) Primjenu pravilnika iz članka 29.a stavka 1. ovoga Zakona i propisanih naknada iz stavka 1. ovoga članka nadzire Agencija.

IX. PRISTUP OBJEKTIMA I POSEBNI UVJETI

Članak 32.

(1) Energetski subjekt ima pravo koristiti nekretnine koje nisu u njegovom vlasništvu za postavljanje i održavanje mreža, odnosno sustava koji služe za prijenos, odnosno transport i distribuciju energije u skladu s posebnim propisima.

(2) Pravne i fizičke osobe dužne su energetskom subjektu omogućiti pristup na njihove nekretnine na kojima su izgrađeni objekti, uređaji, mreža, odnosno sustav energetskog subjekta radi njihovog pregleda i održavanja, te sječe drveća i drugog raslinja koje ugrožava ove objekte, uređaje, mrežu ili sustav.

(3) Pravne i fizičke osobe dužne su energetskom subjektu omogućiti pristup mjernim uređajima koji se nalaze na njihovim nekretninama, te ne smiju sprječavati energetskog subjekta da isključi mjerne uređaje ili druge uređaje energetskog sustava.

(4) Pravne i fizičke osobe iz stavka 2. i 3. ovoga članka imaju pravo na naknadu, odnosno naknadu štete prema općim propisima.

Članak 33.

(1) Energetski subjekti i kupci energije dužni su tijekom gradnje, obavljanja energetske djelatnosti i korištenja energije ispunjavati propisane zahtjeve i uvjete za sigurnost i kvalitetu opskrbe i korištenje energije.

(2) Energetski objekti, postrojenja, vodovi i priključci na mrežu, te postrojenja i instalacije kupaca, moraju udovoljavati propisanim zahtjevima i uvjetima za sigurnu i kvalitetnu opskrbu i korištenje energije tijekom:

- projektiranja, proizvodnje opreme, gradnje, ispitivanja i potvrđivanja sukladnosti, probnoga rada i prvog stavljanja u uporabu,
- obavljanja energetske djelatnosti i korištenja energije, odnosno pogona i održavanja.

(3) Tehničke propise, zahtjeve i uvjete za sigurnost i kvalitetu opskrbe i korištenje energije iz stavka 1. i 2. ovoga članka donosi ministar uz prethodno mišljenje ministra zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, ministra zdravstva, ravnatelja Državnog zavoda za normizaciju i mjeriteljstvo i glavnog inspektora Državnog inspektorata.

Članak 34

Građevine izgrađene bez građevinske dozvole ili drugoga odgovarajućeg akta na temelju kojega se može graditi građevina ne smiju se priključiti na mrežu, kao i građevine za koje je u tijeku postupak građevinske inspekcije koji se odnosi na obustavu građenja ili uklanjanja građevina prema posebnom zakonu.

Članak 35.

(1) Energetski subjekti u obavljanju svojih djelatnosti ne odgovaraju drugim energetskim subjektima i korisnicima usluga u slučaju nastanka više sile.

(2) Slučajevima više sile, u smislu ovoga Zakona, smatraju se svi događaji i okolnosti koje, da su i mogle biti predviđene, ne bi mogle biti spriječene i na koje se ne može utjecati, umanjiti ih, otkloniti ih ili ukinuti njihovo djelovanje. To su osobito:

- elementarne nepogode (potres, poplava, udar groma, oluja, suša, djelovanje leda i drugo),
- epidemije,
- eksplozije koje nisu posljedica nepravilnog i nepažljivog rukovanja i koje se nisu mogle predvidjeti, a nisu posljedica dotrajalosti materijala i opreme,
- rat, pobuna ili sabotaža,
- odluke Vlade Republike Hrvatske iz članka 23. ovoga Zakona, kao i svi drugi događaji i okolnosti za koje u slučaju dvojbe posebna arbitraža odluči da se radi o višoj sili.

X. NADZOR

Članak 36.

(1) Upravni nadzor nad provedbom ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona obavlja Ministarstvo.

(2) Inspekcijski nadzor nad provedbom ovoga Zakona obavljaju Državni inspektorat i drugi nadležni inspektori prema posebnim propisima.

Članak 37.

Ako inspektori Državnog inspektorata ili drugi nadležni inspektori prema posebnim propisima pri obavljanju inspekcijskog nadzora utvrde da energetski subjekt ne obavlja energetsku djelatnost, a kupac energije ne koristi energiju u skladu s odredbama ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona, osim ovlaštenja prema općim propisima, imaju ovlaštenje rješenjem:

- narediti otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i nedostataka, uz određivanje roka za njihovo otklanjanje,
- zabraniti obavljanje energetske djelatnosti ili gradnju energetskog objekta, ako nije pribavljena dozvola za obavljanje djelatnosti ili akt na temelju kojega se može graditi objekt,
- narediti obustavu daljnje gradnje ili korištenja energetskog objekta, odnosno obustavu opskrbe energijom ili korištenje energije ako se oprema za energetske objekte ne proizvodi, a ti objekti ne grade, ne koriste ili ne održavaju po odobrenoj ili potvrđenoj dokumentaciji prema posebnim tehničkim ili drugim propisima, i ako zbog toga postoji neposredna opasnost za stabilnost i sigurnost energetskih objekata, zdravlje ili život ljudi ili sigurnost prometa ili susjednih građevina.

XI. KAZNENE ODREDBE

Članak 38.

(1) Tko se priključi na energetski sustav bez odobrenja energetskog subjekta, odnosno troši energiju bez ili mimo mjernih uređaja kaznit će se:

- novčanom kaznom ili,
- kaznom zatvora do tri godine.

(2) Predmeti koji su uporabljeni za počinjenje kaznenog djela iz stavka 1. ovoga članka bit će oduzeti.

Članak 39.

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 do 60.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj energetski subjekt koji:

1. ne dostavi Ministarstvu podatke propisane Pravilnikom o energetske bilanci (članak 9. stavak 2. i 5.),
2. ne obavještava kupce o kretanjima i značajkama korištenja energije (članak 12. stavak 4.),
3. priključi građevinu na mrežu bez građevinske dozvole ili drugoga odgovarajućeg akta na temelju kojeg se može graditi građevina (članak 31.a),
4. ne dopušta nadležnim tijelima obavljanje nadzora ili im ne pruža istinite podatke potrebne za obavljanje nadzora.

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se odgovorna osoba energetskog subjekta novčanom kaznom u iznosu od 500,00 do 3.000,00 kuna.

Članak 40.

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 20.000,00 do 100.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj energetski subjekt koji:

1. obavlja energetske djelatnosti bez dozvole za obavljanje energetske djelatnosti (članak 16. stavak 1.),
2. energetske djelatnosti koja se obavlja kao javna usluga obavlja kao tržišnu djelatnost (članak 20. stavak 2.),
3. ne vodi poslovne knjige i ne sastavlja financijska izvješća za svaku energetske djelatnosti, odnosno drugu djelatnost koju obavlja posebno i odvojeno (članak 21.),
4. ne formira ili ne obnavlja obvezne i operativne rezerve (članak 22.),
5. cijenu energije koja se obračunava primjenom tarifnih sustava ne obračunava primjenom tarifnih sustava (članak 26. stavak 1.),
6. u cijeni energije ne obračunava i ne naplaćuje tarifne stavove i naknade iz članka 25. stavka 2. i 3. ovoga Zakona,
7. ne predloži donošenje tarifnog sustava u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona (članak 30.),
8. energetske djelatnosti obavlja protivno općim uvjetima opskrbe (članak 29.),
9. ne obračunava i ne naplaćuje naknade iz članka 29.a ovoga Zakona,
10. ne provodi tehničke propisa, zahtjeve i uvjete iz članka 31. ovoga Zakona,
11. ne postupi prema rješenju inspektora iz članka 32.a ovoga Zakona.

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se odgovorna osoba energetskog subjekta novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 do 20.000,00 kuna.

(3) Uz kaznu za prekršaj može se energetskom subjektu koji je počinio više prekršaja ili u roku godine dana ponavlja prekršaje iz stavka 1. ovoga članka izreći zaštitna mjera zabrane obavljanja energetske djelatnosti do godine dana, a odgovornoj osobi energetskog subjekta izreći zaštitna mjera zabrane obavljanja istih poslova do godinu dana.

Članak 41.

- (1) Novčanom kaznom od 5.000,00 do 20.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj pravna osoba koja:
1. onemogućiti energetskom subjektu pristup na svoju nekretninu radi pregleda ili popravka objekata, uređaja, mreže ili sustava energetskog subjekta, ili sječe drveća i drugog raslinja (članak 30.),
  2. onemogućiti isključenje mjernog uređaja ili drugog uređaja energetskog sustava (članak 30. stavak 3.).
- (2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se odgovorna osoba pravne osobe novčanom kaznom u iznosu od 2.000,00 do 5.000,00 kuna.
- (3) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se fizička osoba novčanom kaznom u iznosu od 500,00 do 2.000,00 kuna.

XII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 42.

Posebnim zakonom uredit će se djelatnost proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom.

Članak 43.

Energetski subjekti koji obavljaju energetske djelatnosti za koje prema odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energiji (NN 177/04) potrebna dozvola, moraju dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti pribaviti u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energiji (NN 177/04)

Članak 44.

(1) Agencija je dužna za energetske djelatnosti za koje se primjenjuje tarifni sustav predložiti donošenje tarifnih sustava iz članka 19. stavka 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energiji (NN 177/04) u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energiji (NN 177/04).

(2) Do donošenja tarifnih sustava iz stavka 1. ovoga članka primjenjuju se tarifni sustavi koji su na snazi na dan stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energiji (NN 177/04).

Članak 45.

(1) Vlada Republike Hrvatske, Agencija i ministar će donijeti propise za čije donošenje su ovlašteni Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energiji (NN 177/04) u roku od šest mjeseci od dana njegova stupanja na snagu.

(2) Do dana stupanja na snagu propisa iz stavka 1. ovoga članka primjenjivat će se podzakonski propisi kojima su uređena odnosna pitanja, ako nisu u suprotnosti s odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energiji (NN 177/04)